

ชื่อเรื่อง

สถานการณ์การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เขตนครชัยบุรินทร์
(A SURVEILLANCE OF INFECTIOUS WASTE MANAGEMENT IN SUB-DISTRICT HEALTH PROMOTING HOSPITAL OF NAKHON-CHAI-BU-RIN)

ชื่อผู้เขียน/ผู้จัดทำ/ผู้วิจัย/เจ้าของผลงาน

นางศิริภาพร ภูโยฤทธิ นายศุภกานต์ ทองเกลี้ยง

วัตถุประสงค์ (สั้นๆ)

เพื่อศึกษาสถานการณ์มูลฝอยติดเชื้อของ รพ.สต. ในเขตพื้นที่นครชัยบุรินทร์ ทำให้ได้ทราบสถานการณ์การจัดการมูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเขตนครชัยบุรินทร์และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ไปใช้เป็นองค์ประกอบในการดำเนินการจัดการมูลฝอยติดเชื้อให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

รูปแบบการศึกษา (รูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ประชากร วิธีดำเนินการวิจัย - ถ้ามี)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการมูลฝอยติดเชื้อของ รพ.สต. ในเขตนครชัยบุรินทร์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาได้แก่ รพ.สต. ในเขตนครชัยบุรินทร์ จำนวน ๕๕๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๗ ของรพ.สต. ทั้งหมด เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-ตุลาคม ๒๕๕๙ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสำรวจการจัดการมูลฝอยติดเชื้อสำหรับ รพ.สต. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด และค่าเฉลี่ย

เนื้อหา/บทคัดย่อ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เป็นหน่วยงานให้บริการด้านสาธารณสุขที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย ในปัจจุบันมีผู้มารับบริการ รวมถึงผู้ป่วยติดเชื้อในชุมชนมีปริมาณมากขึ้น ทำให้ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อมีจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย มูลฝอยติดเชื้อสามารถแพร่กระจายโรคได้ตั้งแต่แหล่งกำเนิด การเก็บ การขนย้าย การกำจัดและสิ่งที่เหลือจากการกำจัด ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักวิชาการ วัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อศึกษาสถานการณ์มูลฝอยติดเชื้อใน รพ.สต. เขตพื้นที่นครชัยบุรินทร์และนำข้อมูลที่ได้ จากการศึกษามาใช้เป็นองค์ประกอบในการดำเนินการจัดการมูลฝอยติดเชื้อให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาได้แก่ รพ.สต. ในเขตนครชัยบุรินทร์ จำนวน 559 แห่ง ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-ตุลาคม 2559 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสำรวจการจัดการมูลฝอยติดเชื้อสำหรับ รพ.สต. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่า รพ.สต. ร้อยละ 3.980 มีผู้ปฏิบัติงานเคลื่อนย้ายมูลฝอยติดเชื้อที่ผ่านการอบรมตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข อัตราการเกิดมูลฝอยติดเชื้อ รพ.สต. โดยเฉลี่ยของเขตคือ 99.2 กิโลกรัมต่อวัน ต่อแห่ง จังหวัดที่มีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อเฉลี่ยสูงสุด คือ จังหวัดบุรีรัมย์ 36.3 กิโลกรัมต่อวัน การเก็บรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดอื่นๆ พบว่าเก็บจากบ้านผู้ป่วยติดเชื้อ ร้อยละ 2.160 จากคลินิกเอกชน ร้อยละ 7.10 และสถานพยาบาลสัตว์มีเพียงร้อยละ 4.00 การคัดแยกมูลฝอยติดเชื้อ ณ แหล่งกำเนิด คัดแยกร้อยละ 5.820 การคัดแยกของมีคมและไม่มีคม ร้อยละ 7.970 ส่วนการคัดแยกมูลฝอยติดเชื้อประเภทน้ำชะล้างแผลหรือสารคัดหลั่งออกจากร่างกาย ค่าเฉลี่ยของเขต ร้อยละ 6.850 จังหวัดที่มีการคัดแยกสูงสุด คือ จังหวัดนครราชสีมา สำหรับการดำเนินการเก็บรวบรวมและกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ กรณีมูลฝอยติดเชื้อมีคมดำเนินการเก็บรวบรวม โดยการใส่กล่องหรือถังป้องกันการแทงทะลุและการกักร้อนของสารเคมี ร้อยละ 0.950 กำจัดโดยการส่งโรงพยาบาล ร้อยละ 3.930 กรณีที่ไม่ได้ส่งกำจัดวิธีการกำจัดส่วนใหญ่ คือ เผาในเตาเผาที่ รพ.สต. สร้างเองซึ่งยังไม่ได้มาตรฐานตามกฎหมายฯ ร้อยละ 4.50 ความถี่ในการกำจัด คือ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ร้อยละ 9.740 การเคลื่อนย้ายมูลฝอยติดเชื้อจาก รพ.สต. ไปกำจัด ใช้รถขนเฉพาะมูลฝอยติดเชื้อ เพียงร้อยละ 9.300สำหรับที่พักขณะบรรจุมูลฝอยติดเชื้อใน รพ.สต. มีที่พักเฉพาะต่างหากแยกออกนอกอาคาร ร้อยละ 75.00การสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล พบว่า สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ร้อยละ 7.970

ข้อเสนอแนะ 1)จากการสำรวจ พบว่า การเคลื่อนย้ายมูลฝอยจาก รพ.สต.ใช้รถที่ไม่ใช้รถขนส่งมูลฝอยติดเชื้อ โดยเฉพาะ รถที่ใช้ในการขนส่งมูลฝอยติดเชื้อควรเป็นรถเฉพาะ มีข้อความระบุ การเก็บ2)การรวบรวมมูลฝอยติดเชื้อจากแหล่งกำเนิดอื่นๆ เช่น คลินิกเอกชน สถานพยาบาลสัตว์ บ้านผู้ป่วยติดเชื้อควรเก็บให้มีความครอบคลุมทุกแหล่งกำเนิด 3) การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อด้วยวิธีอื่น เช่น การเผาในเตาเผาที่ รพ.สต. ซึ่งยังไม่ได้มาตรฐานตามที่กฎหมายว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ.2545 แม้จะมีแนวโน้มลดลง รพ.สต. ควรรวบรวมและนำส่งโรงพยาบาลแม่ข่ายเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย (2559). สถานการณ์ ทิศทางและนโยบายการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

กิตติ ผลทับทิม ((2553. สถานการณ์การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในสถานอนามัย อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี. สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาอาชีวอนามัยสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กิตติพจน์ เพิ่มพูน (2545). การจัดการขยะติดเชื้อของเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. กรุงเทพมหานคร.

จาดรงค์ ใหม่ปาน (2549). สถานการณ์การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในศูนย์สุขภาพชุมชนอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เจริญชัย ศิริคุณ (2550). การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาลในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ยโสธรและศรีสะเกษ. สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- จันทนา มณีอินทร์ (2556). การจัดการมูลฝอยติดเชื้อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยาศาสตร์
มหาบัณฑิต(การจัดการสิ่งแวดล้อม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธีรศักดิ์ รัตนเทวะเนตร (2543). รูปแบบการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อของสถานีนอนามัยในอำเภอหัวตะพาน.
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นภศร กุศล (.(2544การจัดการขยะติดเชื้อในสถานพยาบาลเอกชนชนิดไม่มีเตียงผู้ป่วยรับไว้ค้างคืน :
กรณีศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล
- บังอร โชติพันธ์ (2546). ความรู้และการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของบุคลากรสถานีนอนามัย เขต
พบส.โซน 1 อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ปรียาพร ประจักษ์ (2543). การจัดการมูลฝอยติดเชื้อและคุณลักษณะของกากที่เหลือจากการเผา. สาขาวิชา
อนามัยสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เพลินพิศ พรหมมะลิ. (2541). การศึกษาการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาลศิริราช. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิกุล ภูมดี (2542). รายงานการวิจัย เรื่อง รูปแบบระบบการจัดการขยะติดเชื้อที่เหมาะสมของโรงพยาบาล
ศูนย์ : กรณีศึกษาโรงพยาบาลนครปฐม. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมการ ทองเกลี้ยง ((2556. สถานการณ์การจัดการมูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาลในเขตนครชัยบุรีรินทร์ .
กลุ่มพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมากรมอนามัยกระทรวง
สาธารณสุข.
- สุคนธ์ เจียสกุลและคณะ(2545). รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการมูลฝอยติดเชื้อ : สถานการณ์ และระบบ
บริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงสาธารณสุข,
กรมอนามัย , สำนักงานวิชาการ.
- สุพร ผดุงศุภโล และกาญจนา ศิริโกมล (2541). การจัดการขยะติดเชื้อในโรงพยาบาลชุมชน.
วารสาร วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวัฒน์ อินทนาม ((2550. การจัดการมูลฝอยติดเชื้อของสถานีนอนามัยขนาดใหญ่ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัด
หนองบัวลำภู. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสารคาม.
- สุเทพ ศิลปานันทกุลและคณะ (2543). การศึกษาเปรียบเทียบมูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาลชุมชนในเขต
จังหวัดเพชรบุรี.วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม.(April June 2000):84-
90
- สุรัชย์ ป้ายปาน (.(2544แนวทางการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาลชุมชน : กรณีศึกษาโรงพยาบาล
โพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร. เชียงใหม่ :มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- สุวรรณา เตียรสุวรรณ (2533). การจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาลในเอกสารประกอบการสัมมนา
ผู้ประกอบการสถานพยาบาลเอกชนเรื่องการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ, กอง
อนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย.
- สรพงศ์ ขลุ่ยเงิน (2547). การจัดการมูลฝอยติดเชื้อของสถานอนามัยในอำเภอภูซำปูน จังหวัด
อุบลราชธานี. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมรัฐ นัยรัมย์ ((2557. การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขตบริการสุขภาพที่
.9กลุ่มพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมศูนย์อนามัยที่ 9 นครราชสีมากรมอนามัยกระทรวง
สาธารณสุข.
- โสภณ รังสีบุตร (2553). สถานการณ์การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในศูนย์สุขภาพชุมชน อำเภอด่านช้างจังหวัด
สุพรรณบุรี. สาธารณสุขศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อารยา แก้วมาลา (2545). การจัดการมูลฝอยติดเชื้อของสถานอนามัยในอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อำนาจ ยอดนิล (2543). การจัดการมูลฝอยติดเชื้อในประเทศไทย. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย
รามคำแหง